

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

H.Čemerlića 2, 71000 Sarajevo, Tel: ++ 387 (0) 33 70 35 73, Fax: 70 35 65 - www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

IZVJEŠTAJ

O FINANSIJSKOJ REVIZIJI DIREKCIJE ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2014. GODINU

Broj: 01/02/03-08-16-1-507/15

Sarajevo, juli 2015. godine

SADRŽAJ

I MIŠLJENJE REVIZORA.....	2
II IZVJEŠTAJ O REVIZIJI.....	4
1. Uvod.....	4
2. Postupanje po ranijim preporukama.....	4
3. Sistem internih kontrola.....	5
4. Budžet.....	6
5. Planiranje i izvještavanje o radu.....	7
6. Pregled rashoda budžeta	8
6.1. Tekući izdaci	8
6.2. Kapitalni izdaci	13
7. Bilans stanja.....	13
8. Javne nabavke	14
9. Prihodi.....	15
10. Ostalo.....	16
11. Korespondencija	17
III PRILOG.....	18
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I IZJAVA O ODGOVORNOSTIMA	18
Pregled rashoda budžeta za 2014. godinu	
Bilans stanja na dan 31.12.2014. godine	
Izjava o odgovornostima rukovodstva	

I MIŠLJENJE REVIZORA

Uvod

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja (bilansa stanja, pregleda prihoda, primitaka i finansiranja, pregleda rashoda budžeta po ekonomskim kategorijama, posebnih podataka o plaćama i broju zaposlenih, pregleda dinamike zapošljavanja, pregleda stalnih sredstava u obliku stvari i prava, pregleda kapitalnih ulaganja i analizu izvršenja budžeta – tekstualni dio) u **Direkciji za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine** (u daljem tekstu: Direkcija) za godinu koja se završava 31. decembra 2014. godine.

Pored finansijskih izvještaja, predmet revizije bila je i usklađenost poslovanja Direkcije sa odgovarajućim zakonima i propisima koji imaju uticaja na finansijske izvještaje za 2014. godinu.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo Direkcije je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, tj. Zakonom o finansiranju institucija BiH, Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija BiH i Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH. Ova odgovornost uključuje i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže značajne pogrešne iskaze uslijed prevare ili greške.

Pored odgovornosti za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Direkcije je odgovorno za poslovanje u skladu sa Zakonom o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za tekuću fiskalnu godinu, Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama BiH, Zakonom o javnim nabavkama BiH i drugim odgovarajućim zakonima i propisima i potvrđuje da je tokom fiskalne godine osiguralo namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje sredstava odobrenih budžetom institucije za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine i primjenljivim Okvirom Međunarodnih standarda vrhovnih revizionih institucija (ISSAI). Ovi standardi zahtijevaju da postupamo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže značajne pogrešne iskaze. Revizija uključuje obavljanje postupaka u cilju pribavljanja revizionih dokaza o iznosima i objavama u finansijskim izvještajima. Izbor postupka je zasnovan na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika značajnog pogrešnog prikazivanja u finansijskim izvještajima uslijed prevare ili greške. Prilikom procjene rizika revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u cilju osmišljavanja revizionih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u svrhu izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također ocjenjuje finansijsko upravljanje, funkciju interne revizije i sistem internih kontrola.

Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, naša odgovornost je izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, po svim bitnim pitanjima, usklađene sa odgovarajućim zakonima i propisima. Ova odgovornost uključuje obavljanje procedura kako bi dobili revizione dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene koje su određene zakonom i propisom. Ove procedure uključuju procjenu rizika od značajnih neslaganja sa zakonima i propisima.

Mišljenje

Vjerujemo da su pribavljeni revizioni dokazi dovoljni i odgovarajući i da osiguravaju osnovu za naše mišljenje.

Prema našem mišljenju:

- Finansijski izvještaji Direkcije prikazuju fer i istinito, po svim bitnim pitanjima, stanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda na 31.12.2014. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završila na navedeni datum u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.
- Aktivnosti, finansijske transakcije i informacije prikazane u finansijskim izvještajima Direkcije u toku 2014. godine bile su u svim značajnim aspektima usklađene s odgovarajućim zakonima i drugim propisima.

Skretanje pažnje

Ne izražavajući rezervu na dato mišljenje, skrećemo pažnju na:

- tačku 9. Izvještaja koja opisuje probleme u vezi naplate prihoda,
- tačku 10. Izvještaja koja je vezana za problem kašnjenje u realizaciji BHATM projekta.

Sarajevo, 25.06.2015. godine.

**GENERALNI
REVIZOR**

Milenko Šego

**ZAMJENIK
GENERALNOG REVIZORA**

Dževad Nekić

**ZAMJENICA
GENERALNOG REVIZORA**

Božana Trninić

II IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. Uvod

Direkcija je upravna organizacija u sastavu Ministarstva komunikacija i transporta BiH (u daljnjem tekstu: Ministarstvo). Direkcija obavlja dužnosti definisane Zakonom o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine¹ (u daljnjem tekstu: Zakon) kojim se uređuju uslovi za siguran zračni promet u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine. Nadležna je i odgovorna za obavljanje funkcije regulatora i nadzora u civilnom zrakoplovstvu i kontroli leta. Direkcija vrši certificovanje pružalaca usluga i provodi nadzor nad pružanjem usluga u zračnoj plovodbi.

Sjedište Direkcije je u Banjoj Luci, a regionalni uredi su uspostavljeni u Sarajevu i Mostaru. Zakonom je predviđeno da će se Direkcija finansirati iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine, prihoda od naplate naknada definisanih Zakonom te drugim izvorima u skladu sa Zakonom.

2. Postupanje po ranijim preporukama

Ured za reviziju institucija BiH (u daljnjem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je finansijsku reviziju Direkcije za 2013. godinu o čemu je sačinjen Izvještaj o reviziji, te izrazio pozitivno mišljenje na finansijske izvještaje Direkcije i zakonitost poslovanja, s isticanjem predmeta vezano za probleme u vezi naplate prihoda te problem kašnjenje u realizaciji BHATM projekta.

Direkciji su predložene preporuke kojima se sugeriše preduzimanje određenih aktivnosti na unaprjeđenju poslovanja i otklanjanju nepravilnosti u daljnjem poslovanju. Direkcija je dostavila odgovor Uredu za reviziju u skladu sa članom 16. stavak 3. Zakona o reviziji institucija BiH.

Osvrtom na preporuke revizije date u Izvještaju o reviziji za 2013. godinu, te uvidom u preduzete aktivnosti, utvrdili smo sljedeće:

- **Realizovane preporuke:**

Vezano za proceduru nabavke usluga održavanja kompjuterske i komunikacione opreme, Direkcija je definisala tehničke i profesionalne zahtjeve po pitanju stručnosti osoblja te je proceduru provela uz dodatnu objavu obavještenja.

Ugovorom o održavanju softvera definisan je minimalan broj radnih sati koje dobavljač treba provesti na unaprjeđenju sistema i edukaciji korisnika, ukoliko održavanje nije potrebno.

Vezano za javne nabavke, Direkcija je dosljedno primjenjivala Uputstvo o pripremi i dostavi izvještaja o dodjeli ugovora u postupcima javnih nabavki te je poštovala zahtjeve u vezi čvrstog uveza ponuda. Također, pri realizaciji ugovora Direkcija je vodila računa o periodu važenja opcije ponude.

¹ Službeni glasnik BiH, broj 39/09

- **Preporuke čija je realizacija u toku:**

Još uvijek nije došlo do zatvaranja BHATM projekta, ali se aktivnosti u vezi projekta privode kraju. Direkcija je i u 2014. godini ukazivala resornom ministarstvu na potrebu rješavanja pitanja BHATM strategije, međutim rješavanje ovog pitanja zavisi od angažovanja više institucija (detaljnije u tački 10. Izveštaja - Program posebnih namjena – „BHATM projekat“).

- **Nerealizovane preporuke:**

Direkcija je putem resornog ministarstva preduzela radnje iz svoje nadležnosti u vezi naplate prihoda, međutim prihodi od naknada utvrđenih Zakonom se još uvijek ne naplaćuju (detaljnije u tački 9. Izveštaja - Prihodi).

3. Sistem internih kontrola

Direkcija je odgovorna za kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja i usaglašenost poslovanja sa zakonima i pravilima. Kontrolno okruženje predstavlja osnovu sistema internih kontrola i podrazumijeva rukovođenje i stil upravljanja, organizacionu strukturu i kompetentnosti i politike ljudskih resursa.

- **Rukovođenje, organizacija i ljudski resursi**

Radom Direkcije rukovodi generalni direktor i dva zamjenika generalnog direktora, koji su državni službenici, a imenovani su 29.09.2006. godine bez ograničenja u trajanju mandata. Generalni direktor je odgovoran ministru komunikacija i transporta BiH. Jedan od zamjenika generalnog direktora, pored pomenute funkcije je i u 2014. godini obavlja i funkciju vršioca dužnosti zamjenika direktora Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija). Obzirom kako je zamjenik direktora Direkcije ujedno i rukovodilac Sektora za sigurnost letenja i zrakoplovnu sigurnost, ovakav angažman može uticati na efikasno rukovođenje i racionalno raspolaganje budžetskim sredstvima.

Unutrašnja organizacija Direkcije utvrđuje se kao posebna cjelina u okviru Pravilnika o unutarnjoj organizaciji Ministarstva. Prema trenutno važećoj sistematizaciji radnih mjesta utvrđeno je 79 radnih mjesta u Direkciji, od čega 61 radno mjesto u sjedištu Direkcije u Banjoj Luci, 13 radnih mjesta u regionalnom uredu u Sarajevu i 5 radnih mjesta u regionalnom uredu u Mostaru. Zaključno s 31.12.2014. godine u Direkciji je bilo zaposleno 56 lica.

Vezano za proces upravljanje ljudskim resursima Direkcije pod kojim se, između ostalog, podrazumijeva proces planiranje broja radnih mjesta, analiza poslova tj. radnih mjesta, definisanje kompetencija i vještina za svako radno mjesto, profesionalna obuka i razvoj zaposlenih, unaprjeđenje znanja i vještina zaposlenih, motivacija zaposlenih i međuljudski odnosi te komunikacija sa zaposlenim, konstatovano je sljedeće: poslove i aktivnosti u vezi upravljanja ljudskim resursima obavlja Odjeljenje za ljudske resurse, odnose s javnošću i administrativne poslove. Direkcija je izradila i usvojila Strategiju upravljanja ljudskim resursima 2014. – 2018. s namjerom razvoja ljudskih resursa radi povećanja kompetentnosti i motivisanosti zaposlenih, ostvarenja strateških ciljeva Direkcije te povećanja zadovoljstva korisnika usluga Direkcije. U 2014. godini Direkcija

je izmijenila sistem obuka, odnosno uvela novi sistem procjene stručne osposobljenosti tehničkog osoblja. U okviru ključnih procesa, identifikovanja su poslovi/zadaci za čije su obavljanje potrebne određene kvalifikacije. Za izvještajni period, revidiranim Planom obuka planirano je 67 obuka, od čega su na kraju realizovane 62 obuke (53 eksternih i 9 obuka u organizaciji Direkcije).

Provedenom revizijom konstatovano je kako su moguća dodatna unaprjeđenja sistema internih kontrola u dijelu koji se odnosi na putne troškove, izdatke za specijalizaciju i školovanje te izdatke po osnovu ugovora o djelu.

U skladu sa Zakonom o internoj reviziji institucija BiH² i Odluci o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u institucijama BiH³, internu reviziju u Direkciji bi trebalo obavljati Ministarstvo. Konstatovano je kako u 2014. godini nije bilo aktivnosti u vezi interne revizije u Direkciji.

- **Prevenција korupcije**

U skladu sa Strategijom za borbu protiv korupcije 2009.- 2014. godine Vijeća ministara BiH i Akcijskim planom za provođenje Strategije, Direkcija je donijela Akcijski plan za borbu protiv korupcije. Potom je Direkcija, u septembru 2014. godine donijela Plan integriteta kojim su predviđene mjere da se rizici na sistemima/pozicijama koje su najpodložnije korupciji umanje ili eliminišu. Plan je usaglašen s općom metodologijom i smjernicama Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije. Sačinjen je Izvještaj o provođenju Plana djelovanja protiv korupcije i u decembru 2014. godine dostavljen Agenciji za prevenciju korupcije. Pored toga, Direkcija je sačinila i usvojila interni akt u vezi načina podnošenja interne prijave zbog sumnje ili okolnosti na postojanje korupcije u Direkciji i zaštiti uzbunjivača.

4. Budžet

Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2014. godinu⁴, Direkciji su odobrena sredstva u iznosu od **5.389.000 KM**, i to prema sljedećim izvorima:

1. Neposredna potrošnja u iznosu od 2.428.000 KM;
2. Namjenska sredstva od preleta u iznosu od 2.761.000 KM;
3. Naknade na osnovu člana 13. stav (1) tačka e) Zakona u iznosu od 200.000 KM.

U skladu sa Zaključkom Vijeća ministara BiH kojim su obavezani svi budžetski korisnici da analiziraju svoje budžete, te Ministarstvu finansija i trezora BiH dostave prijedlog za umanje istog za najmanje 1% kako bi se osigurala pomoć stanovništvu na područjima ugroženim poplavama, Direkciji je, usvajanjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2014. godinu⁵, budžet umanjen za 25.000 KM, te je Direkcija u konačnici u 2014. godini raspolagala s budžetom od **5.364.000 KM**.

Zakonom o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2014. godinu, predviđeno je finansiranje nabavke zgrade za smještaj Direkcije u Banjoj Luci i to iz

² Službeni glasnik BiH, broj 27/08, 32/12

³ Službeni glasnik BiH, broj 49/12

⁴ Službeni glasnik BiH, broj 104/13

⁵ Službeni glasnik BiH, broj 60/14

sredstava ostvarenih od prihoda od naknada za prelete. Prema navedenom Zakonu, Odluku o načinu nabavke i visini sredstava za ovu namjenu je trebalo donijeti Vijeće ministara BiH, na prijedlog Ministarstva. Obzirom kako Ministarstvo nije uputilo prijedlog odluke Vijeću ministara BiH, još uvijek nije donesena odluka o kupovini poslovnog prostora za potrebe Direkcije. **Ističemo kako je Direkcija u 2014. godini za zakup poslovnog prostora izdvojila 720.631 KM.**

Direkcija je tokom godine, na osnovu Procedure o prestrukturisanju rashoda budžetskih korisnika za 2014. godinu i odluke Ministarstva finansija i trezora BiH, izvršila jedno prestrukturisanje rashoda u iznosu od 22.000 KM i to s pozicije ugovorenih usluga na poziciju putnih troškova.

Ukupno izvršeni rashodi Direkcije za period 01.01. – 31.12.2014. godine iznosili su **4.760.059 KM** ili 89% u odnosu na raspoloživa sredstva. Od ukupno utrošenih sredstava, iz sredstava neposredne potrošnje je utrošeno 2.300.358 KM, a iz namjenska sredstva od preleta 2.459.701 KM.

5. Planiranje i izvještavanje o radu

- **Strateški plan, program rada i izvještaj o radu**

Strateško planiranje: Direkcija je u aprilu 2014. godine donijela dokument Strategija razvoja Direkcije 2014. - 2018. U ovom dokumentu identifikovana su ključna područja za napredak i strateški ciljevi razvoja Direkcije za petogodišnji period. U godišnjem programu rada Direkcije strateški ciljevi su raspoređeni kroz planske aktivnosti za godinu za koju se program izrađuje. Strategija podliježe preispitivanju svake godine, prilikom analize izvještaja o radu i po potrebi se koriguje i dopunjava.

Program rada: Direkcija je prijedlog Programa rada za 2014. godinu, u skladu sa usvojenom metodologijom Vijeća ministara BiH, dostavila resornom ministarstvu 05.11.2013. godine. Prioritetni zadaci definisani u ovom dokumentu su usaglašeni sa Strategijom razvoja Direkcije za period 2013 – 2017. godine, kao i budžetskim zahtjevom. Neki od strateških ciljeva su: unaprjeđenje kulture vazdušne plovidbe, standardizacija iz područja plovidbenosti, unaprjeđenje kvaliteta usluga koje pruža Direkcija, te unaprjeđenje zakonodavno – pravnog okvira.

Izvještaj o radu: Direkcija je sačinila i 21. januara 2015. godine Ministarstvu dostavila Izvještaj o radu za 2014. godinu. U Izvještaju su eleborirane najvažnije aktivnosti Direkcije u 2014. godini te stanje u području civilnog zrakoplovstva. Navedeno je kako je Direkcija u cilju promovisanja kulture sigurnosti zračne plovidbe posjetila aerodrome, letjelišta, aero-klubove i zrakoplovna udruženja u BiH. Direkcija je u izvještajnom periodu, u skladu sa Zakonom, donijela i u službenim glasilima objavila 17 podzakonskih akata.

U Izjavi o odgovornosti za ostvarivanje ciljeva institucije navedeno je kako su u potpunosti realizovani ciljevi iz Programa rada za 2014. godine, a koji se odnose na unaprjeđenje kulture sigurnosti zračne plovidbe i standardizacije iz područja plovidbenosti, dok su djelimično realizovani ciljevi vezano za unaprjeđenje zakonodavno – pravnog okvira i unaprjeđenje kvaliteta usluga koje pruža Direkcija.

6. Pregled rashoda budžeta⁶

6.1. Tekući izdaci

- **Bruto plaće**

Ukupno ostvarene bruto plaće i naknade plaća zaposlenih iznose 1.657.201 KM. Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Direkcije planirano je ukupno 79 radnih mjesta, a s 31.12.2014. godine bilo je angažovano 56 lica.

Analizirajući radno - pravni status zaposlenih, konstatovano je kako je tokom godine jedno lice rješenjem Agencije za državnu službu BiH stupila u radni odnos na neodređeno vrijeme, a jedno lice je sporazumnim raskidom prekinula radni odnos u Direkciji. U toku godine nije bilo isplata stimulacija.

Također, i u ovoj godini isplaćivan je zrakoplovni dodatak za 24 lica, a prema odluci Vijeća ministara BiH o utvrđivanju dodatka na plaću zaposlenih u Direkciji. Dodatak se isplaćivao tokom cijele godine uz mjesečnu plaću zaposlenom, u rasponu od 15% do 30% od osnovne plaće zaposlenog. Sredstva za isplatu dodatka osigurana su iz prihoda ostvarenih na osnovu pružanja usluga rutne zračne navigacije.

- **Naknade troškova zaposlenih**

Ukupno ostvarene naknade troškova zaposlenih iznose 224.901 KM. Finansijski značajniji iznosi odnose se na naknadu za topli obrok tokom rada (65.360 KM), prevoz na posao i sa posla (58.671 KM), smještaj rukovodilaca (26.000) i regres za godišnji odmor (15.903 KM).

Naknade se isplaćuju u skladu sa važećim podzakonskim aktima koji regulišu proceduru isplate istih.

- **Putni troškovi**

Ukupni izdaci za službena putovanja u Direkciji iznose 299.421 KM, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja smanjenje za 47.013 KM ili oko 14%. Od toga, putni troškovi u zemlji iznosili su 39.513 KM, a putni troškovi u inostranstvo 259.908 KM.

Službena putovanja u zemlji pretežno se odnose na provođenje nadzora ili inspekcije, prisustvovanje sastancima i obukama, a putovanja u inostranstvo su obavljana radi prisustva međunarodnim forumima i skupovima, obukama stručnog osoblja u vezi poštivanja međunarodnih standarda u zrakoplovnoj oblasti, regionalne saradnja i sličnih aktivnosti.

Izveštaji zaposlenih nakon povratka sa službenih putovanja u inostranstvo sačinjavaju se u predviđenoj formi/obrascu izveštaja, u kome se navode provedene aktivnosti. Direkcija je zaključno sa 31.12.2014. godine izdala ukupno 609 putnih naloga, od kojih se 232 odnose na putovanja zaposlenih u Regionalnom uredu Direkcije u Sarajevu, a 377 na putovanja zaposlenih u sjedištu glavnog ureda u Banjoj Luci.

Provedenom revizijom konstatovano je kako postoji prostor za nadogradnju sistema internih kontrola u dijelu koji se odnosi na unaprjeđenje pravdajuće dokumentacije

⁶ Pregled rashoda budžeta za 2014. godinu prikazan je u Tabeli I u prilogu Izveštaja.

nastalih troškova službenih putovanja, a u svrhu utvrđivanja racionalne potrošnje sredstava (npr. navesti podatak je li osigurana ishrana tokom održavanja obuka/sastanaka; sagledati koja opcija je isplativija kod organizovanja prevoza i smještaja zaposlenih, kod izbora za usluge smještaja i avio -arte dokumentovati izbor najpovoljnije ponude za određeni službeni put uzimajući u obzir ukupne troškove službenih putovanja i sl.).

Mišljenja smo kako je potrebno dodatno unaprijediti suštinsku kontrolu pravdajuće dokumentacije uz putne naloge u inostranstvo, a sve u cilju namjenske i racionalne potrošnje budžetskih sredstava.

- **Izdaci telefonskih i poštanskih usluga**

Ukupno realizovani izdaci telefonskih i poštanskih usluga u Direkciji iznose 72.319 KM. Finansijski značajniji iznosi odnose se na internet (40.378 KM), mobilne telefone (11.909 KM) i fiksne telefone (14.024 KM).

Izdaci za internet: Korištenje interneta u Direkciji većim dijelom se odnosi na realizaciju ugovora s izabranim dobavljačem ovih usluga u kojem je definisana brzine pristupa internetu i mjesečna cijene zakupa internet linka za tri lokacije Direkcije (Banja Luka, Sarajevo i Mostar). Ukupna mjesečna cijena zakupa internet linka na pomenutim lokacijama iznosi 2.620 KM.

Izdaci za mobilne telefone: U skladu sa internim aktom, pravo na naknadu za upotrebu mobilnih telefona u službene svrhe ostvaruje 31 lice. Utvrđena visina odobrenih limita kreće se u rasponu od 20 KM za stručne saradnike, do 250 KM za generalnog direktora. Evidenciju o korisnicima službenih mobilnih telefona i troškovima njihovog korištenja vodi Odjeljenje za finansije i računovodstvo. Pregledom pojedinih računa za mobilne telefone konstatovano je kako se korisnicima, za prekoračenja dozvoljenih iznosa, uredno vrše umanjena ličnih primanja.

- **Izdaci za upotrebu vozila**

Direkcija raspolaže s voznim parkom od ukupno četrnaest vozila. Devet vozila je na raspolaganju za potrebe sjedišta Direkcije, a pet vozilo služi za potrebe Regionalnog centra u Sarajevu. Pravo upotrebe službenog vozila 24 sata dnevno imaju generalni direktor i njegova dva zamjenika.

Ukupni troškovi upotrebe i održavanja službenih vozila tokom 2014. godine iznose 97.969 KM. Značajniji izdaci odnose se na izdatke za gorivo (47.743 KM), izdatke za materijal i usluge održavanja vozila (17.984 KM), te nabavku auto guma (13.944 KM). Korištenje i održavanje službenih vozila definisano je internim pravilnikom. Direkcija je sačinila plan održavanja službenih vozila i istim je okvirno planiran broj redovitih servisa. Doneseni plan je bio osnova za sačinjavanje zahtjeva i izbor najpovoljnijeg dobavljača za usluge održavanja vozila.

Uvidom u putne naloge vozila, u pojedinim slučajevima može se konstatovati kako se isti ne popunjavaju na adekvatan način, te stoga nije u potpunosti osigurana kontrola nad upotrebom službenih vozila. Također, uočeno je kako su u nalogu za vozila upisane relacije za putovanja u mjesta koja su udaljena više od 50 kilometara od mjesta rada, ali da za korisnike vozila u tim slučajevima nisu otvarani nalozi za službena putovanja. *Sugerišemo Direkciji da unaprijedi sistem kontrole upotrebe vozila, kako bi se osigurala potpuna kontrola nad ovim troškovima.*

- **Zakup imovine i opreme**

Izdaci za unajmljivanje imovine i opreme evidentirani su u iznosu od 768.237 KM, a odnose se na zakupa poslovnog prostora (720.631 KM), zakupa prostora za smještaj telekomunikacione opreme (46.753 KM) i zakupa parking prostora (852 KM).

Troškovi zakupa poslovnog prostora odnose se na zakup prostora neto površine od 1.901m² za smještaj sjedišta Direkcije u Banjoj Luci. Cijena mjesečnog zakupa iznosi 60.053 KM. U ugovorenu cijenu zakupa uključeno je i korištenja 25 parking mjesta. Analizirajući troškove zakupa, kao i kvadraturu prostora koji se zakupljuje, može se konstatovati kako Direkcija spada u red institucija koje zakupljuju najviše prostora po zaposlenom. Prema važećoj sistematizaciji radnih mjesta, u Banjoj Luci je predviđeno 61 radno mjesto, a zaključno s 31.12.2014. godine bilo je zaposleno 45 osoba.

Napominjemo kako je Vijeće ministara BiH još 2009. godine donijelo zaključak kojim se Ministarstvo finansija i trezora BiH zadužilo da osigura potrebna finansijska sredstva i u saradnji s Direkcijom provede proceduru nabavke poslovnog prostora na trajnom osnovu, putem kupovine za potrebe smještaja Direkcije. Zakonom o budžetu institucija BiH za 2014. godinu, definisano je kako će se nabavka zgrade za smještaj Direkcije u Banjoj Luci finansirati iz sredstava ostvarenih od prihoda od naknada za prelete preko Bosne i Hercegovine, a da će Odluku o visini sredstava za ove namjene donijeti Vijeće ministara BiH, na prijedlog Ministarstva. I prethodnih godina je, na isti način, zakonom o budžetu planiran trajni smještaj Direkcije. Značajnijih aktivnosti po ovom pitanju nije bilo ni tokom 2014. godine, tako da Direkcija još uvijek nije riješila pitanje smještaja institucije.

Imajući u vidu finansijska sredstva koja Direkcija godišnje izdvaja iz budžeta za zakup, kao i zaključak Vijeća ministara BiH, preporučujemo svim institucijama nadležnim za rješavanje trajnog smještaja Direkcije, da zauzmu proaktivan stav i što prije riješe navedeno pitanje.

- **Izdaci za tekuće održavanje**

Ukupni izdaci za tekuće održavanje iznosili su 118.697 KM od čega se finansijski značajniji iznosi odnose na usluge održavanja i popravka opreme (50.866 KM) te usluge održavanja softvera (42.447 KM).

Usluga održavanja kompjuterske i komunikacione opreme: Usluge održavanja kompjuterske i komunikacione opreme evidentiraju se na osnovu mjesečno ispostavljenih računa izabranog dobavljača, u čijem prilogu je potpisan izvještaj o aktivnostima na održavanju informacionog sistema. Procedura izbora dobavljača izvršena je putem konkurentskog zahtjeva s dodatnom objavom obavještenja. Jedanaest dobavljača je preuzelo tendersku dokumentaciju, a samo jedan je blagovremeno dostavio ponudu koja je bila zadovoljavajuća. Ukupna vrijednost usluga održavanja na godišnjem nivou iznosi 49.351 KM s PDV-om, a ugovorom je definisano kako će se plaćanje vršiti u jednakim mjesečnim anuitetima u iznosu od 4.113 KM, kao i obaveze izvršioca na osnovu održavanja kompjuterske i komunikacione opreme, skladištenja rezervnih kopija, zaštite poslovnih podataka, brzine odziva i monitoringa sistema.

Smatramo kako se za uslugu održavanja kompjuterske i komunikacione opreme izdvajaju značajna sredstva te smo mišljenja kako treba izvršiti analizu tržišne vrijednosti navedene usluge prije zaključivanja novog ugovora o održavanju.

- **Ugovorene usluge**

Izdaci za ugovorene usluge evidentirani su u iznosu od 1.443.069 KM. Značajniji troškovi odnose se na izdatke za školovanje (944.511 KM), ugovore o djelu (neto 125.462 KM), izdatke za rad u komisijama (neto 106.202 KM), usluge stručnog obrazovanja (76.659 KM), te ostale stručne usluge (73.701 KM).

Izdaci za specijalizaciju i školovanje: Realizacija ovih troškova (944.511 KM) ostvarena je na osnovu plaćanja usluga stručnog osposobljavanja kandidata za sticanje dozvole oblasnog nadzornog kontrolora zračnog prometa s radarskim odobrenjem i posebnim ovlaštenjem i izdavanja dozvola za kontrolore letenja, a za potrebe Sistema za upravljanje zračnim prometom BiH. Plaćanje je izvršeno u skladu sa Ugovorom o pružanju usluga stručnog osposobljavanja, zaključenim između Direkcije i Agencije za kontrolu letenja Srbije i Crne Gore. Ugovorom je definisano kako će 15% od ukupne vrijednosti osnovnog ugovora (3.219.474 EUR-a), pružalac usluge naplatiti nakon preuzimanja kontrole zračnog prometa iznad prostora BiH, do visine FL325, što je i ispoštovano.

Obzirom kako se radi o višegodišnjem projektu, napominjemo da je Direkcija plaćala troškove školovanja/osposobljavanja kandidata za kontrolore letenja duži niz godina. Projekat školovanja/osposobljavanja kandidata za kontrolore letenja, započelo je ukupno 54 lica i to 24 studenta i 30 zaposlenika entitetskih agencija. Prema izjavama odgovornih osoba u Direkciji, školovanje je u konačnici završilo 40 osoba i isti su stručno osposobljeni za sticanje dozvole oblasnog nadzornog kontrolora zračnog prometa s radarskim odobrenjem. Međutim, prema zvanično potpisanim sporazumima o preuzimanju zaposlenika⁷, broj preuzetih oblasnih kontrolora letenja je 35.

Sugerishemo Direkciji da zvanično osigura dokaze o preuzimanju i preostalih pet stručno osposobljenih lica.

Pored toga, imajući u vidu činjenicu kako 14 osoba nije okončalo započeto školovanje, od čega šest osoba nije uspješno položilo ispit, a osam osoba je svojevrijem odustalo od školovanja, te obzirom kako je Direkcija imala realne troškove školovanja i za osobe koje su napustile proces školovanja, preporučujemo Direkciji da razmotri mogućnost evidentiranja navedenih troškova kao svoja potraživanja.

Izdaci za rad komisija: Na ovoj pozici evidentirane su naknade komisijama za rad u projektnom odboru za realiziranje Projekta upravljanja zračnim prostorom u BiH. Pravo na ove naknade kao i procedura isplate regulisana je odlukom Vijeća ministara BiH. Isplaćena naknada se obračunava na osnovu Prijedlogu za isplatu naknada za rad u radnim tijelima, a isti potpisuju projekt menadžeri. Shodno navedenim aktima isplaćena je naknada za članove timova u ukupnom neto iznosu od 106.202 KM, od čega za zaposlene u Direkciji 80.325 KM (pojedinačno od 203 KM do 8.019 KM). Zaposlenici Direkcije raspoređeni su u timove na osnovu rješenja donesenih od strane direktora institucije. U decembru 2014. godine, odlukama direktora formirano je više radnih grupa za sprovođenje određenih aktivnosti kao što su sprovođenje procesa certifikacije, formiranje radne grupe za praćenje promjena i interoperabilnosti BHATM

⁷ Više u Izvještaju revizije učinka na temu Kontrola zračnog prometa - Prilog br.4.

sistema s gledišta sigurnosti pružanja usluga i kvaliteta pružanja usluga, formiranje radne grupe za definisanje osnova za planiranje, korištenje, integraciju, delegaciju i/ili dezinaciju zračnog prostora FIR (Flight Information Region - Područje letnih informacija) Sarajevo, izrada dokumenata o činjenicama o realizaciji BHATM strategije, priprema i predaja finansijske dokumentacije, opća pitanja i pitanja podrške, formiranje jedinice za implementaciju PIU BHATM (jedinica za implementaciju sistema upravljanja vazдушnim saobraćajem), formiranje jedinice za podršku realizacije PSU BHATM (jedinica za podršku realizacije sistema upravljanja zračnim prometom itd. Prema prezentovanim podacima, isplata ove vrste naknada će se vršiti do zatvaranja BHATM strategije. Utrošena sredstva za realizaciju ove naknade osigurana su iz prihoda ostvarenih na osnovu pružanja usluga rutne zračne navigacije.

Ugovori o djelu: Ukupni izdaci ostvareni na osnovu neto isplata po ugovorima o djelu iznose 125.462 KM i isti su realizovani na osnovu isplate naknade za angažovanje 31 vanjskog saradnika u 2014. godini. Internim pravilnikom definisani su uslovi i kriteriji, kao i način obračuna naknade za angažman vanjskih saradnika. Direkcija je dva puta tokom godine, na svojoj web stranici objavila poziv za angažovanje ukupno osam vanjskih saradnika. Analizirajući angažman vanjskih saradnika, može se konstatovati kako je Direkcija tri osobe angažirala za obavljanje poslova definisanih pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta, a za koje je ukupno isplaćena naknada od 28.562 KM.

Preporučujemo Direkciji da angažovanje lica na sistematizovanim radnim mjestima rješava u skladu sa važećim zakonskim propisima.

Pored toga, angažovano je deset lica za obavljanje tekućih poslova (domar, čistačica, kafe kuharica i sl.), kako u Banjoj Luci, tako i u regionalnim centrima. Za njihov angažman isplaćeno je ukupno 54.180 KM. Također, Direkcija je tokom godine periodično angažovala lica za provođenje stručnog nadzora i pripremu materijala iz oblasti zrakoplovstva.

Imajući u vidu činjenicu kako su izdvojena značajna finansijska sredstva za angažovanje lica za obavljanje jednostavnih poslova, preporučujemo Direkciji da ispita mogućnosti racionalnijeg trošenje sredstava za ove namjene.

Usluge stručnog obrazovanja: Realizacija izdataka evidentirana je na osnovu plaćanja kotizacija za učestvovanje na stručnom osposobljavanju i obučavanju zaposlenih Direkcije. Direkcija je sačinila plan obuka za 2014. godinu kojim je, po organizacionim jedinicama i zaposlenim, definisala predmet obuke, kao i planirani period trajanja obuke.

Testiranjem odabranog uzorka, može se konstatovati kako je veći dio troškova evidentiran na osnovu plaćanja kotizacija za pohađanja seminara vezanih za zrakoplovstvo, a u organizaciji međunarodnih zrakoplovnih institucija (ICAO, JAA, EASA, IANS i dr.). U skladu sa internim procedurama, zahtjev za pohađanje obuka odobrava direktor Direkcije. Pored troškova kotizacije za učestvovanje na obukama, Direkcija je snosila i ostale troškove vezane za putovanje (smještaj, dnevnica, troškove prevoza i dr.).

Stručne usluge: Značajnija realizacija izdataka (73.000 KM) evidentirana je na osnovu plaćanja usluga angažovanja Oružanih snaga BiH za potrebe službe za potragu i spašavanje. Ugovorom zaključenim u 2007. godini između Ministarstva obrane BiH i Direkcije, Ministarstvo obrane BiH preuzelo je obavezu da za račun Direkcije na teritoriju Bosne i Hercegovine vrši potragu i spašavanje (SAR misija). Za navedenu uslugu Direkcija se obavezala na finansiranje nabavke 30.000 kg goriva potrebnog za

izvođenje letenja za trenazu posada koje su uključene u sastav dežurstva (plaćanje prema profakturi o nabavci goriva), naknade u iznosu od 200 KM za 24 - satno dežurstvo četveročlana posade helikoptera. Način finansiranja ugovoren je Aneksom ugovora koji je zaključen 16.12.2014. godine, kojim je definisano kako isti stupa na snagu danom potpisivanja, a da se primjenjuje od 01.01.2014. godine. Tako je plaćanje izvršeno retroaktivno za čitavu 2014. godinu. Ministarstvo obrane BiH je retroaktivno fakturisalo samo troškove naknade u iznosu od 200 KM za 24 - satno dežurstvo četiri člana posade helikoptera, dok fakturisanja ostalih troškova vezanih za ove usluge od strane Ministarstva obrane BiH nije bilo.

Obzirom kako sa već nekoliko godina neuspješno vode pregovori između Ministarstva obrane BiH i Direkcije vezano za pružanje usluga SAR Misije, a da u istom periodu teku finansijske obaveze koje nisu precizno definisane, sugerišemo Direkciji da zauzme proaktivan pristup ovoj problematici i da u što kraćem roku definiše prava i obaveze koje proističu iz ove aktivnosti.

Usluge reprezentacije: Izdaci evidentirani na kontu usluga reprezentacije iznose 14.037 KM. Internim pravilnikom definisano je pravo na korištenje sredstava „eksterne“ reprezentacije i to za generalnog direktora 1.000 KM i njegove zamjenike po 500 KM mjesečno. Direkcija je, u skladu sa poslovnim aktivnostima i odobrenim budžetom, sačinila mjesečni plan utroška sredstava reprezentacije. Analizirajući ove izdatke, može se konstatovati kako izdaci za tzv. „internu“ reprezentaciju iznose 4.951 KM, dok su ostala sredstva reprezentacije (9.086 KM) utrošena za poslovne aktivnosti izvan Direkcije i istim su raspolagali generalni direktor i njegovi zamjenici.

6.2. Kapitalni izdaci

U skladu sa zahtjevom za dodjelu sredstava iz budžeta, Direkciji su Zakonom o budžetu institucija BiH odobrena sredstava za nabavku opreme u vrijednosti od 102.000 KM. Međutim, odobrena sredstava realizovana su u ukupnom iznosu od 43.527 KM, od čega su značajnija sredstva utrošena za nabavku kompjuterske opreme (28.078 KM) te nabavku softvera za aerodromske prepreke (13.937 KM).

7. Bilans stanja⁸

Ukupna aktiva Direkcije na 31.12.2014. godine iznosila je **38.459.872 KM**, a sastoji se od novčanih sredstava (14.453 KM), kratkoročnih potraživanja (8.090 KM) i neotpisane vrijednosti stalnih sredstava (38.437.329 KM).

Finansijski najznačajnija stavka stalnih sredstava se odnosi na poziciju Sredstva u pripremi (37.922.629 KM). Na ovoj poziciji su evidentirana ulaganja u okviru realizacije BHATM projekta koja su većim dijelom finansirana iz kreditnih sredstava Evropske banke za obnovu i razvoj. U skladu sa važećim zakonskim odredbama, sva imovina nabavljena u okviru realizacije BHATM projekta, biće prenesena u knjigovodstvene evidencije Agencije. Proces primopredaje finansijske i knjigovodstvene dokumentacije je još uvijek u toku, iako je Direkcija faktički predala sredstva na korištenje Agenciji tokom 2013. godine.

⁸ Bilans stanja na 31.12.2014. godine prikazan je u Tabeli II u prilogu Izvještaja.

Obzirom kako sredstva nabavljena u okviru realizacije BHATM projekta koristi Agencija, izvjesno je kako će buduće ekonomske koristi od sredstava priti Agenciji. Stoga smatramo kako ista trebaju biti i evidentirana u poslovnim knjigama Agencije.

Ukupna pasiva iznosila je **38.768.165 KM**, a čine je kratkoročne tekuće obaveze (175.429 KM), obaveze prema zaposlenim za plaće i naknade (155.053 KM), kratkoročna razgraničenja (354 KM) i izvori sredstava (38.437.329 KM). Kratkoročne obaveze se najvećim dijelom odnose na obaveze prema dobavljačima (145.735 KM). Obaveze prema zaposlenim se uglavnom odnose na obaveze za plaće, naknade, poreze i doprinose za decembar 2014. godine.

8. Javne nabavke

Direkcija je donijela dokument Plan nabavki, koji je usvojen na sjednici kolegija. Planom nabavki je procijenjena vrijednost svih nabavki u iznosu od 565.525 KM. Nabavke su planirane po kvartalima, definisana je vrsta postupka, način finansiranja, planirano vrijeme nabavke, kao i planirano vrijeme trajanja ugovora. Direkcija je provodila postupke izbora najpovoljnijeg dobavljača za nabavu roba i usluga u skladu sa usvojenim Planom. Prema prezentovanim podacima, Direkcija je provela 25 postupaka za izbor najpovoljnijeg dobavljača. Dodjela ugovora izvršena je na osnovu provedenih postupaka za dodjelu ugovora ispod domaćih vrijednosnih razreda. Prilikom izbora dobavljača putem konkurentskog zahtjeva, Direkcija je, u cilju veće transparentnosti, praktikovala dodatnu objavu obavještenja o nabavci u Službenom glasniku BiH.

Nabavka goriva: Uvidom u postupak izbora najpovoljnijeg dobavljača za nabavku goriva, uočeno je kako tenderskom dokumentacijom nije jasno i precizno definisan obrazac za iskazivanje cijena, odnosno za iskazivanje popusta, što je za posljedicu imalo i potrebu komisije za javne nabavke da traži pojašnjenja iskazane ponude od ponuđača. *Sugerišemo ugovornom organu, da prilikom sačinjavanja obrasca za iskazivanje cijene, posveti dužnu pažnju principu jasnosti.*

Nabavka kompjuterske opreme: Direkcija je provela proceduru konkurentskog zahtjeva s dodatnom objavom obavještenja. Konkurentskim zahtjevom opisana je oprema koja je predmet nabavke i to: printeri, tastature, mikro SD kartice, adapteri, switch uređaji, wireless lan controler, itd., s tim što je za opise korišteno ime proizvođača s navođenjem izraza „ili ekvivalentan“. Nabavka nije podijeljena u lotove po srodnoj opremi, u ovom slučaju kompjuterska oprema, mrežna oprema, ostala oprema i materijal i sl. U predviđenom roku dostavljene su dvije prihvatljive ponude. Direkcija je zaključila ugovor s najpovoljnijim ponuđačem u vrijednosti od 28.952 KM (planirana vrijednost nabave iznosila je 47.000 KM).

Mišljenja smo kako je prilikom nabavke raznovrsne IT opreme, podjelom nabavke u lotove moguće ostvariti veću konkurenciju, a posljedično tome dobiti niže cijene.

9. Prihodi

Direkcija je u finansijskim izvještajima za 2014. godinu iskazala prihode u ukupnom iznosu od 4.546.552 KM. Većina prihoda se odnosi na prihode od naknada za prelete preko zračnog prostora iznad Bosne i Hercegovine (4.537.636 KM). U odnosu na prethodnu godinu, prihodi su veći za 974.751 KM. Do povećanja prihoda došlo je usljed povećanja broja preleta iznad teritorije Bosne i Hercegovine.

Prihodi od pružanja usluga rutne zračne navigacije: Direkcija ostvaruje prihode na osnovu pružanja usluga rutne zračne navigacije koje plaćaju korisnici usluga zračne navigacije u zračnom prostoru BiH. Naplatu prihoda od ovih naknada, u ime Bosne i Hercegovine vrši EUROCONTROL (Europska organizacija za sigurnost zračne navigacije) te onaj dio prihoda koji se odnosi na Direkciju, transferiše na račun Ministarstva finansija i trezora BiH otvoren kod Centralne banke BiH.

Prihodi od preleta koriste se za pokrivanje troškova koji nastaju u vezi pružanja usluga rutne zračne navigacije. Udio ovih troškova u ukupnim troškovima Direkcije se svake godine utvrđuje u Rutnoj bazi troškova BiH na osnovu koje se određuje cijena preleta po jedinici usluge. Metodologija za obračun ukupne baze en-route troškova i jedinične cijene preleta definisana je odgovarajućim propisima EUROCONTROL-a. Iako je Direkcija blagovremeno uputila odluku EUROCONTROL-a u vezi cijene jedinice preleta resornom ministarstvu na objavu u Službeni glasnik BiH, ista nije nikada objavljena.

Pravdanje ostvarenih troškova za prethodnu godinu vrši se u tekućoj godini i dostavlja EUROCONTROL-u najkasnije do 1. juna tekuće godine. Ukoliko su ostvareni prihodi vezani za rutne naknade veći od ostvarenih rashoda, baza troškova se umanjuje za taj iznos, i obrnuto. U 2014. godini EUROCONTROL je transferisao sredstva od pružanja rutnih usluga u ukupnom iznosu od 4.537.636 KM. Osim prihoda ostvarenih u 2014. godini, izvršen je i prenos akumuliranih neutrošenih sredstava od preleta iz prethodnih godina u ukupnom iznosu od 4.886.971 KM.

Ostali prihodi: Iako je Zakonom propisano kako će Direkcija ostvarivati prihode od naknada koje plaćaju putnici u odlasku s aerodroma u Bosni i Hercegovini i naknada koje plaćaju operateri zrakoplova po toni prevezene robe/tereta u civilnom zračnom prometu, Direkcija ni u 2014. godini nije ostvarivala ove prihode. Direkcija je donijela i u Službenom glasniku BiH objavila odluku u vezi spomenutih naknada⁹, međutim pri provođenju ove odluke došlo je do neslaganja između Direkcije i Ministarstva. Prema preporukama Ministarstva finansija i trezora BiH, Direkcija je putem resornog ministarstva pokrenula proceduru dobijanja saglasnosti od Vijeća ministara BiH na spomenutu odluku. Dostavljen je Prijedlog izmjena i dopuna Odluke o visini naknade koju plaćaju operateri zrakoplova po prevezenom putniku u odlasku i visini naknade po toni prevezene robe/tereta u odlasku s aerodroma u BiH Ministarstvu, međutim Ministarstvo navedeni Prijedlog Odluke nije uputilo Vijeću ministara BiH.

Analizirajući podatke o ostvarenom broju odlazećih putnika i prevezenom teretu roba u 2014. godini, može se zaključiti kako odgađanjem primjene ove odluke, Bosna i Hercegovina gubi značajna finansijska sredstva.

⁹ Službeni glasnik BiH, broj 4/12 i 20/12

Imajući u vidu naprijed navedeno, a posebno visinu finansijskih sredstava koja se gube, ponovo preporučujemo da se hitno preduzme sve potrebne aktivnosti kako bi Direkcija što prije počela ostvarivati prihode utvrđene Zakonom.

Direkcija također ostvaruje prihode obavljanjem poslova u području plovidbenosti aviona, operacije aviona, licenci letačkog osoblja, zrakoplovne sigurnosti, zrakoplovne navigacije i aerodroma, u skladu sa članom 13. stav (1) tačka e) Zakona. Visina naknada i njihova namjena definisana je Odlukom o naknadama za finansiranje rada Direkcije¹⁰, a po ovom osnovu, Direkcija je u 2014. godini planirala ostvariti 200.000 KM. Prema internoj evidenciji Direkcije, po ovom osnovu u 2014. godini na Jedinstveni račun trezora uplaćeni su prihodi u ukupnom iznosu od 470.226 KM. Međutim, ovi prihodi nisu evidentirani u Glavnoj knjizi Direkcije, niti je Direkcija iste mogla koristiti, iako su isti utvrđeni Zakonom o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2014. godinu. Razlog tomu je insistiranje Ministarstva finansija i trezora BiH na dobijanju saglasnosti Direkcije od Vijeća ministara BiH na odluku na osnovu koje se ovi prihodi ostvaruju. Direkcija je dobila pozitivna mišljenja na predmetnu odluku od Ministarstva finansija i trezora BiH i Ureda za zakonodavstvo, te putem resornog ministarstva pokrenula proceduru dobijanja saglasnosti Vijeća ministara BiH. Međutim, i pored više urgencija prema Ministarstvu, Direkcija nije dobila povratnu informaciju vezano za navedene aktivnosti. Nije nam poznato da je Odluka proslijeđena prema Vijeću ministara BiH. Ovakvim postupanjem, indirektno je umanjen budžet Direkcije.

10. Ostalo

- **Program posebnih namjena – „BHATM projekt“**

Strategija razvoja sistema za upravljanje zračnim transportom u BiH (BHATM Strategija) usvojena je od Vijeće ministara BiH još koncem 2005. godine. Prvobitni rok za završetak BHATM Strategije je bio početak 2008. godine. Implementacija Strategije počela je 1. kolovoza 2006. godine, odobravanjem kreditnih sredstava EBRD-a (Europska banka za obnovu i razvoj).

Usvajanjem Zakona¹¹ i Zakona o Agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine¹², stvorene su pravne pretpostavke za razdvajanje funkcije regulatora i nadzora u civilnom zrakoplovstvu i kontroli leta, od funkcije pružanja usluga u zračnoj plovidbi u zračnom prostoru iznad teritorije BiH. Izgradnjom sistema za upravljanje zračnim prometom, između ostalog, stvorili bi se uslovi za prestanak angažovanja agencija za pružanje usluga kontrole letenja iz susjednih država (Hrvatska i Srbija) i potpuno preuzimanje kontrole zračnog prometa, kao i direktno povećanje prihoda Bosne i Hercegovine na osnovu pružanja usluga oblasne kontrole letenja. Vezano za ovu problematiku, Ured za reviziju je proveo reviziju učinka i krajem 2014. godine objavio Izvještaj revizije učinka na temu Kontrola zračnog prometa¹³. Cilj revizije je bio analizirati proces uspostavljanja i preuzimanja kontrole zračnog prometa, utvrditi razloge odlaganja, kao i procijeniti posljedice odlaganja. U Izvještaju su date određene preporuke svim institucijama koje su uključene u ovaj proces.

¹⁰ Službeni glasnik BiH, broj 2/12 i 9/12

¹¹ Službeni glasnik BiH, broj 39/09

¹² Službeni glasnik BiH, broj 43/09

¹³ www.revizija.gov.ba

Direkcija je u skladu sa Pravilnikom o uslovima i načinu izdavanja i važenja certifikata za pružanje usluga u zračnoj plovodbi u BiH¹⁴, 13.11.2014. godine Agenciji izdala certifikat s ograničenjem, s rokom važenja od 180 dana, nakon čega je Agencija počela s pružanjem usluga u donjem i dijelu gornjeg zračnog prostora u kojem se odvija oko 20% ukupnog zračnog prometa.

Imajući u vidu rokove koje je Agencija utvrdila u Akcijskom planu realizacije aktivnosti u nastavku procesa certifikacije od 26.02.2015. godine, a koje se odnose na završetak pojedinih aktivnosti bez kojih nema potpune usaglašenosti s regulatornim zahtjevima, izvjesno je kako će Agencija izgubiti privilegije iz certifikata s ograničenim rokom trajanja, a da će pri tome teško ispuniti uslove za izdavanje novog certifikata. Bez posjedovanja validnog certifikata, Agencija neće moći pružati usluge u zračnom prometu.

Ponovo preporučujemo svim institucijama nadležnim za provođenje BHATM Strategije, a imajući u vidu višestruke koristi koje bi Bosna i Hercegovina imala konačnom implementacijom iste, preduzimanje dodatnih napora koji će dovesti do konačnog zatvaranja BHATM Strategije i preuzimanja kontrole zračnog prometa iznad teritorije Bosne i Hercegovine.

11. Korespondencija

Direkcija je u ostavljenom roku dostavila komentare na Nacrt izvještaja o reviziji za 2014. godinu u kojima nije bilo primjedbi na iznesene nalaze i preporuke.

Vođa tima za finansijsku reviziju

Danijel Jozić, viši revizor

Rukovodilac Odjeljenja za finansijsku reviziju

Munevera Baftić, viši revizor

Članovi tima:

Nataša Pavlović, revizor

Seida Kapo, revizor

Rukovodilac Odjeljenja za razvoj, metodologiju i kontrolu kvaliteta

Dragoljub Kovinčić, viši revizor

¹⁴ Službeni glasnik BiH, broj 85/13 i 84/14

III PRILOG

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I IZJAVA O ODGOVORNOSTIMA

Преглед расхода буџета за 2014. годину

Назив институције: Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине

Табела
И

Опис	Одобрени буџет	Усклађива- ња буџета	Укупни буџет (2+3)	Извршење буџета	Индекс 5/4
1	2	3	4	5	6
1. Текући издаци	5.287.000	-25.000	5.262.000	4.716.532	90
Бруто плате и накнаде	1.695.000	0	1.695.000	1.657.201	98
Накнаде трошкова запослених	402.000	-162.522	239.478	224.901	94
Путни трошкови	348.000	22.000	370.000	299.421	81
Издаци телефонских и пошт.услуга	80.000	0	80.000	72.319	90
Издаци за енергију и ком.услуге	76.000	-12.000	64.000	37.627	59
Набавка материјала	62.000	0	62.000	29.336	47
Издаци за услуге превоза и горива	85.000	0	85.000	55.521	65
Унајмљивање имовине и опреме	769.000	1.000	770.000	768.237	100
Издаци за текуће одржавање	148.000	-1.000	147.000	118.697	81
Издаци за осигурање	42.000	-7.000	35.000	10.203	29
Уговорене и друге посебне услуге	1.580.000	134.522	1.714.522	1.443.069	84
2. Капитални издаци	102.000	0	102.000	43.527	43
Набавка грађевина	30.000	0	30.000	0	0
Набавка опреме	51.000	0	51.000	29.590	58
Набавка средстава у облику права	21.000	0	21.000	13.937	66
2. Капитални издаци	102.000	0	102.000	43.527	43
Набавка грађевина	30.000	0	30.000	0	0
3. Текући грантови	0	0	0	0	
			0		
			0		
4. Вишегодишња капитална улагања	0	0	0	0	
5. Новчане донације	0	0	0	0	
			0		
Укупно (1+2+3+4+5)	5.389.000	-25.000	5.364.000	4.760.059	89

Руководство је Преглед расхода буџета по економским категоријама одобрило дана 03.03.2015. године.

директор

Ђорђе Ратковица

Биланс стања на дан 31.12.2014. године

Назив институције: Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине

**Табела
ИИ**

Опис	31.12.2013.	31.12.2014.	Индекс 3/2
1	2	3	4
1. Готовина, крат. потраживања, разграничења и залихе	16.050	22.543	140
Новчана средства	7.651	14.453	189
Краткорочна потраживања	0	0	0
Краткорочни пласмани	8.399	8.090	96
Интерни финансијски односи	0	0	0
Залихе	0	0	0
Краткорочна разграничења	0	0	0
2. Стална средства	38.707.667	38.437.329	0
Стална средства	40.078.534	40.084.118	100
Исправка вриједности	1.370.867	1.646.789	120
Неотписана вриједност сталних средстава	0	0	0
Дугорочни пласмани	0	0	0
Дугорочна разграничења	0	0	0
УКУПНО АКТИВА (1+2)	38.723.717	38.459.872	99

3. Краткорочне обавезе и разграничења	381.848	330.836	87
Краткорочне текуће обавезе	205.330	175.429	85
Краткорочни кредити и зајмови	0	0	0
Обавезе према запосленима	172.759	155.053	90
Интерни финансијски односи	0	0	0
Краткорочна разграничења	3.759	354	9
4. Дугорочне обавезе и разграничења	0	0	0
Дугорочни кредити и зајмови	0	0	0
Остале дугорочне обавезе	0	0	0
Дугорочна разграничења	0	0	0
5. Извори средстава	38.707.667	38.437.329	99
Извори средстава	38.707.667	38.437.329	99
Остали извори средстава	0	0	0
Нераспоређени вишак прихода/расхода	0	0	0

УКУПНО ПАСИВА (3+4+5)	39.089.515	38.768.165	99
------------------------------	-------------------	-------------------	-----------

Напомена: Правилником о финансијском извјештавању институција Босне и Херцеговине, чл.8. став 4., напоменуто је да биланс стања буџетских корисника **неће бити уравнотежен** (актива једнака пасиви) због програмски успостављеног система Главне књиге, док ће биланс стања који ради Министарство финансија и трезора на нивоу Буџета институција Босне и Херцеговине за текућу годину бити уравнотежен

Руководство је Биланс стања одобрило дана 03.03.2015. године

директор

Ђорђе Ратковица

Изјава о одговорностима руководства

Међународни стандард врховних ревизионих институција (ИССАИ 1580) предвиђа да ревизор треба да добије одговарајућу изјаву од руководства институције као доказ да руководство признаје своју одговорност за објективно приказивање финансијских извјештаја сагласно мјеродавном оквиру финансијског извјештавања, те да је одобрило финансијске извјештаје.

Руководство **Дирекција за цивилно ваздухопловство** (у даљем тексту: Дирекција) дужно је да обезбједи да финансијски извјештаји за 2014. годину буду израђени у складу са Законом о финансирању институција БиХ („Службени гласник БиХ број 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ (Службени гласник БиХ број 33/07 и 16/10 и протокол Министарства финансија и трезора број: 01-05-02-1-656-1/12 од 23.01.2012. године) и Правилником о рачуноводству са рачуноводственим политикама и процедурама за кориснике буџета институција БиХ (протокол Министарства финансија и трезора БиХ број 01-08-02-1-644-1/12 од 20.01.2012. године). Руководство је такође обавезно да поступа у складу са Законом о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2014. годину (Службени гласник БиХ број 104/13) и пратећим упутствима, објашњењима и смјерницама које доноси Министарство финансија и трезора БиХ, као и осталим законима у Босни и Херцеговини, тако да финансијски извјештаји дају фер и истинит приказ финансијског стања Дирекције.

При састављању таквих финансијских извјештаја одговорности руководства обухватају гаранције:

- да је осмишљен и да се примјењује и одржава систем интерних контрола који је релевантан за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја;
- да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе;
- да финансијски извјештаји садрже све релевантне податке и анализе извршења буџета, као и податке о систему интерних контрола и реализацији препорука ревизије.
- да се у пословању примјењују важећи законски и други релевантни прописи;

Руководство је такође одговорно за чување имовине и ресурса од губитака, па тако и за предузимање одговарајућих мјера да би се спријечиле и откриле проневере и остале незаконитости.

Датум, 25.03.2015. године

директор:

Ђорђе Ратковица